

Siollabas Nua don Dara Bliain Ollscoile

Fillteán Foghlama don Dara

Bliain

Treoir do Mhic Léinn

An Mheitheal um Theagasc
na Gaeilge ar an Tríú Leibhéal

Fillteán Foghlama don Dara Bliain

Clár

Treoir Ghinearálta	lch 3
Tascanna 1(a) agus 1(b) Cuntas ar na hearráidí is minice a dhéanann tú sa scríobh	lch 5
Tascanna 2(a) agus 2(b) Cuntas ar na hearráidí is minice a dhéanann tú sa chaint	lch 7
Tasc 3 Taighde	lch 9
Tasc 4 Cur i láthair	lch 9
Tasc 5 Léirmheas	lch 11
Tasc 6 Ceistneoir	lch 13
Tasc 7 Scríbhneoireacht chruthaitheach	lch 14
Sampla d'anailís ar thasc 6	lch 15
Sampla d'anailís ar thasc 7	lch 17
Anailís ar na tascanna: Teimpléad	lch 18
Seicliosta don fhillteán foghlama	lch 19
Earráidí coitianta	lch 20
Ceisteanna coitianta faoin bhfillteán foghlama	lch 22

Tá tascanna 1-6 éigeantach. Beidh tasc 1 agus tasc 2 le déanamh faoi dhó i gcaitheamh na bliana ((a) agus (b)) agus tá tasc 7 ann mar thasc breise roghnach.

Treoir Ghinearálta

Tá **8 dtasc** as 9 gcinn le déanamh i rith na bliana agus tá na tascanna sin le cur i bhfillteán foghlama: Tasc 1(a), Tasc 1(b), Tasc 2(a), Tasc 2(b), Tasc 3, Tasc 4, Tasc 5, Tasc 6 agus Tasc 7 (tasc breise roghnach). Chomh maith leis na tascanna féin, tá **anailís** le déanamh ar gach tasc. Is é atá i gceist anseo ná cur síos ar conas a thug tú faoin tasc a dhéanamh, na dúshláin a bhuaileat i ndéanamh an taise agus an méid a d'fhoghlaim tú faoin teanga agus tú i mbun an taise. Tá samplaí den chineál anailíse atá ag teastáil tugtha ar leathanaigh 15-17.

Tá tascanna 1-6 éigeantach agus tá tasc 7 ann mar thasc breise roghnach.

An Anailís

Is é atá ag teastáil san anailís ná machnamh a dhéanamh ar an tslí ar thug tú faoin tasc agus ar an méid a d'fhoghlaim tú. Caithfidh tú anailís a dhéanamh ar gach tasc – **níl an tasc déanta go dtí go mbíonn an anailís déanta**. Seo a leanas na nithe a gcaithfidh tú cuntas a thabhairt orthu san anailís:

An modh a d'úsáid tú	Conas a thug tú faoin tasc? Ar labhair tú le daoine eile chun comhairle a fháil? Ar úsáid tú foclóir nó leabhar gramadaí? Ar éist tú le clár raidió a chabhródh leat? Ar léigh tú alt? An bhfuair tú cabhair ón teagascóir nó ó do chomh-mhic léinn?
Na dúshláin a bhuaileat	Cad a bhí deacair faoin tasc? An raibh deacracht agat leis an tasc féin nó leis an teanga? Cad a rinne tú chun na deacrachtaí sin a shárú?
Cad a d'fhoghlaim tú?	Déan cur síos anseo ar na rudaí nua a d'fhoghlaim tú agus tú i mbun an taise. D'fhéadfadh gur stór focal nua, nathanna nua, patrún nua gramadaí, scil nua

(riail ghramadaí a sheiceáil i leabhar gramadaí, focal a chuardach i bhfoclóir) a bheadh i gceist.

Moltar duit liosta a choimeád d'aon obair bhreise a rinne tú i rith na bliana: ailt bhreise a léigh tú, agallaimh ar éist tú leo, cláir theilifíse nó scannáin a chonaic tú, aon rud breise a rinne tú chun feabhas a chur ar do chuid Gaeilge nó chun deiseanna a chruthú duit féin feabhas a chur ar na scileanna éagsúla teanga. Is féidir an liosta seo a chur leis an bhfillteán foghlama.

Ord

Ní gá go dtabharfaí faoi na tascanna san ord ina bhfuil siad leagtha amach thíos – má oireann sé níos fearr duit an léirmheas a dhéanamh ag tús na bliana, mar shampla, seans gur féidir sin a dhéanamh ach é a phlé leis an teagascóir. Den chuid is mó, áfach, beidh na tascanna ceangailte leis an obair ranga agus leagfaidh an teagascóir amach sceideal do chomhlíonadh na dtascanna a bheidh bunaithe ar a bhfuil á mhúineadh sa rang agus ar an obair ranga.

Measúnú

Gheobhaidh tú treoir maidir leis an scrúdú agus gach gné eile den mheasúnú ó do theagascóir.

Tasc 1: Cuntas ar na hearráidí is minice a dhéanann tú sa scríobh

Déanfaidh tú an tasc seo faoi dhó i rith na bliana – (a) agus (b).

Tá sé mar aidhm ag an tasc seo cur leis an tuiscint atá agat ort féin mar fhoghlaimeoir teanga agus cur le do neamhspleáchas mar fhoghlaimeoir. Táthar ag súil i ndéanamh an tasc seo go dtiocfaidh feabhas ar do chumas earráidí a aithint, ar do chumas ceartúcháin a dhéanfaidh teagascóirí ar earráidí de do chuid a chur i bhfeidhm, tuiscintí nua atá á sealbhú agat faoin teanga a chur i bhfeidhm ar do chuid scríbhneoireachta agus i do chuid cainte agus freagracht áirithe a ghlacadh as do chuid foghlama féin. Tá béim faoi leith á cur ar na scileanna seo sa dara bliain agus mar sin, beidh tascanna 1 agus 2 le déanamh **dhá uair** i rith na bliana.

Iarrfaidh an teagascóir ort píosa a scríobh faoi thopaic de do rogha féin (bunaithe ar a bhfuil pléite sa rang) agus ceartóidh an teagascóir an píosa. An aidhm atá leis an gceartúchán ná go mbeidh léargas ginearálta agat ar na fadhbanna teanga is mó atá agat agus ar cad iad na hearráidí is minice a dhéanann tú. Beidh sé mar sprioc agat na hearráidí sin a cheartú, níos mó eolais a fháil fúthu chun iad a sheachaint arís agus cleachtaí breise a mholfaidh an teagascóir duit a bheidh bainteach leis na hearráidí sin a dhéanamh.

Cuirfidh tú an píosa scríbhneoireachta seo san fhilleán foghlama agus scríobhfaidh tú cuntas ar na hearráidí is minice a dhéanann tú (an tasc). Beidh anailís le déanamh ar an tasc seo chomh maith, ina ndéanfaidh tú cur síos ar conas a thug tú faoin tasc, na dúshláin a bhuail leat agus an méid a d'fhoghlaim tú.

Anuas ar an gceartúchán a dhéantar ar an bpíosa áirithe scríbhneoireachta seo, coinnigh súil ar cheartúcháin a dhéantar ar obair leanúnach eile de do chuid. Bíodh sé mar aidhm agat sa tasc féachaint ar an dul chun cinn atá á dhéanamh agat sa teanga go ginearálta, ar an dul chun cinn atá déanta agat leis na hearráidí a bhí á ndéanamh agat sa chéad bhliain agus ar thuiscintí nua a gheobhaidh tú ar struchtúir

na teanga. Féadfaidh tú cur síos a dhéanamh sa tasc ar do chuid earráidí, míniú a thabhairt ar an tuiscint atá agat orthu, cuntas a thabhairt ar nithe nach dtuigeann tú, cur síos a dhéanamh ar iarrachtaí atá á ndéanamh agat dul i ngleic le do chuid deacrachtaí, nó aon rud eile a mheasann tú atá ábhartha.

Nuair a dhéanfaidh tú an tasc an dara huair níos déanaí sa bhliain (tasc 1(b)) beidh sé mar aidhm agat féachaint ar tháinig feabhas ar na hearráidí is minice a bhí á ndéanamh agat ag tús na bliana. Déan tagairt chomh maith do na hearráidí a bhí á ndéanamh agat sa chéad bhliain agus féach an bhfuil feabhas tagtha orthu.

Déan iarracht i rith na bliana cuntas rialta a choimeád ar na hearráidí a dhéanann tú, níos mó eolais a fháil fúthu agus iarracht a dhéanamh iad a ghlanadh as do chuid scríbhneoireachta / as do chuid cainte. B'fhiú, mar shampla, cóipleabhar ar leith nó leabhar beag nótaí a bheith agat ina mbreacfaidh tú síos na hearráidí / na ceartúcháin.

- Céim 1: An píosa a scríobh (tusa).
- Céim 2: An píosa a cheartú (an teagascóir).
- Céim 3: An tasc féin: Cuntas a scríobh ar na hearráidí agus ar na nithe nua atá foghlamtha agat faoin teanga (tusa).
- Céim 4: Anailís a scríobh san fhillteán foghlama (tusa).

Beidh na céimeanna seo le tógáil faoi dhó – 1(a) agus 1(b).

Tasc 2: Cuntas ar na hearráidí is minice a dhéanann tú sa chaint

Déanfaidh tú an tasc seo faoi dhó i rith na bliana – (a) agus (b).

Tá sé mar aidhm ag an tasc seo cur leis an tuiscint atá agat ort féin mar fhoghlaimoír teanga agus cur le do neamhspleáchas mar fhoghlaimoír. Táthar ag súil i ndéanamh an tasc seo go dtiocfaidh feabhas ar do chumas earráidí a aithint, ar do chumas ceartúcháin a dhéanfaidh teagascóirí ar earráidí de do chuid a chur i bhfeidhm, tuiscintí nua atá á sealbhú agat faoin teanga a chur i bhfeidhm ar do chuid scríbhneoireachta agus i do chuid cainte agus freagracht áirithe a ghlacadh as do chuid foghlama féin. Tá béim faoi leith á cur ar na scileanna seo sa dara bliain agus mar sin, beidh tascanna 1 agus 2 le déanamh **dhá uair** i rith na bliana.

Tá sé i gceist sa tasc seo go bhfaighfeá léargas ginearálta ar na hearráidí is minice a dhéanann tú sa chaint (cruinneas, líofacht, foghraíocht). Déanfaidh tú taifeadadh ort féin ag labhairt faoi thopaic éigin de do rogha féin (bunaithe ar a bhfuil pléite sa rang). Ní gá dul thar thrí nóiméad sa taifeadadh. Éistfidh an teagascóir leis an taifeadadh agus cuirfidh sé/sí moltaí ar fáil duit faoi do chuid foghraíochta, faoi aon fhadhbanna atá agat le fuaimniú, agus faoi earráidí gramadaí a dhéanann tú sa chaint. Beidh sé mar sprioc agat na hearráidí sin a cheartú, níos mó eolais a fháil fúthu chun iad a sheachaint arís agus cleachtaí breise a mholfaidh an teagascóir duit a bheidh bainteach leis na hearráidí sin a dhéanamh.

Cuirfidh tú an píosa taifeadta san fhillteán foghlama agus scríobhfaidh tú cuntas ar na hearráidí a rinne tú sa phíosa taifeadta (an tasc). Beidh anailís le déanamh ar an tasc seo chomh maith, ina ndéanfaidh tú cur síos ar conas a thug tú faoin tasc seo, na dúshláin a bhuail leat agus an méid a d'fhoghlaim tú.

Anuas ar an gceartúchán a dhéantar ar an bpíosa áirithe cainte seo, coinnigh súil ar cheartúcháin a dhéantar ar do chuid cainte sna ranganna teagaisc. Bíodh sé mar aidhm agat sa tasc féachaint ar an dul chun cinn atá á dhéanamh agat sa teanga go

ginearálta, ar an dul chun cinn atá déanta agat leis na hearráidí a bhí á ndéanamh agat sa chéad bhliain agus ar thuiscintí nua a gheobhaidh tú ar struchtúir na teanga. Féadfaidh tú cur síos a dhéanamh sa tasc ar na hearráidí, míniú a thabhairt ar an tuiscint atá agat orthu, cuntas a thabhairt ar nithe nach dtuigeann tú, cur síos a dhéanamh ar iarrachtaí atá á ndéanamh agat dul i ngleic le do chuid deacrachtaí nó aon rud eile a mheasann tú atá ábhartha.

Nuair a dhéanfaidh tú an tasc an dara huair níos déanaí sa bhliain (tasc 2(b)) beidh sé mar aidhm agat féachaint ar tháinig feabhas ar na hearráidí is minice a bhí á ndéanamh agat ag tús na bliana. Déan tagairt chomh maith do na hearráidí a bhí á ndéanamh agat sa chéad bhliain agus féach an bhfuil feabhas tagtha orthu.

- Céim 1: An píosa a thairfeadh (tusa).
- Céim 2: Aiseolas a fháil faoin tairfeadh (teagascóir).
- Céim 3: An tasc féin: Cuntas a scríobh ar na hearráidí (tusa).
- Céim 4: Anailís a scríobh san fhilleán foghlama (tusa).

Beidh na céimeanna seo le tógáil faoi dhó – 2(a) agus 2(b).

Más féidir leat, déan iarracht tú féin a thairfeadh go rialta i rith na bliana agus éisteacht leat féin arís i gcomhthéacs aon eolais nua atá foghlamtha agat faoin teanga. An gcloiseann tú aon earráidí? Más maith leat, iarr ar dhuine eile éisteacht leat – an aithníonn seisean/sise earráidí?

Tascanna 3 agus 4: Taighde agus Cur i Láthair

Ag brath ar chúinsí an ranga, d'fhéadfadh gur mar obair i ngrúpa a d'eagródh teagascóirí an tasc seo seachas mar obair aonair.

Déanfaidh tú taighde ar scéal / ábhar a bhfuil *dhá thaobh argóna* ann. D'fhéadfadh gur topaic a tháinig chun cinn sna ranganna a bheadh i gceist, topaic thráthúil atá i mbéal an phobail nó topaic eile de do rogha féin. An príomhrud ná go bhfuil *dhá thaobh scéil* nó *argóint éigin* i gceist.

Samplaí:

- Saol an mhic léinn: An argóint i bhfabhar agus i gcoinne táillí ar an tríú leibhéal, an argóint i bhfabhar agus i gcoinne a bheith i do chónaí le do thuismitheoirí agus tú ag freastal ar an gcoláiste, an argóint i bhfabhar agus i gcoinne scéim *Erasmus* / tréimhse sa Ghaeltacht, an argóint i bhfabhar agus i gcoinne an mheasúnaithe leanúnaigh srl.
- Cúrsaí idirnáisiúnta: An chonspóid sa Fhrainc agus i dtíortha eile faoi chaitheamh an bhúrca in áiteanna poiblí, stádas na Gaeilge san Aontas Eorpach, dianslándáil san aerthaisteal srl.
- An Ghaeltacht: Conspóidí maidir le cúrsaí oideachais / logainmneacha / cúrsaí pleanála agus tithíochta.
- Cúrsaí reatha: An argóint a dhéantar i bhfabhar nó i gcoinne ábhar ar leith atá sa nuacht faoi láthair.

Scríobhfaidh tú cuntas ar an taighde, ag déanamh cinnte de go léiríonn tú an argóint atá *ag an dá thaobh* sa scéal. Léireoidh tú sa chuntas go bhfuil taighde déanta agat ar dhá thaobh an scéil i.e. ailt nó leabhar léite, clár teilifíse feicthe, clár raidió cloiste, i ndiaidh labhairt le daoine srl. Déanfaidh tú iarracht sa chuntas a bheith cothrom agus tú ag leagan amach dhá thaobh na hargóna agus beidh sé mar

aidhm agat go dtuigfidh an léitheoir go soiléir na hargóintí a bhaineann leis an dá thaobh.

Chomh maith leis sin, déanfaidh tú anailís san fhilleán foghlama ar an modh a d'úsáid tú i do thaighde, ar na dúshláin a bhuail leat agus ar an méid a d'fhoghlaim tú.

Tá tasc 4 ceangailte leis seo mar beidh ort cur i láthair bunaithe ar do phíosa taighde a ullmhú. Beidh an cur i láthair le déanamh uair éigin i rith na bliana sa seomra ranga – is maith an smaoineamh é an cur i láthair a chleachtadh le do chomh-mhic léinn roimh ré agus a gcuid aiseolais a lorg. Tá sé tábhachtach go dtabharfaí léargas don lucht éisteachta sa chur i láthair ar na hargóintí atá lárnach i do thaighde agus go bhfaigheadh an lucht éisteachta tuiscint ar *dhá thaobh na hargóna*.

Céim 1: Ábhar a roghnú.

Céim 2: An taighde a dhéanamh agus píosa a scríobh faoi (tasc 3).

Céim 3: Anailís a scríobh san fhilleán foghlama ar thasc 3.

Céim 4: Cur i láthair gearr (3 nóiméad) a ullmhú bunaithe ar do thaighde (tasc 4). Tá na pointí gearra / nótaí a bheidh agat do do phíosa cainte le cur san fhilleán.

Céim 5: An cur i láthair a chleachtadh le daoine eile.

Céim 6: An cur i láthair a dhéanamh sa rang.

Céim 7: Anailís a scríobh san fhilleán foghlama ar thasc 4.

Ná déan dearmad go bhfuil dhá anailís le déanamh anseo: ceann do thasc 3 agus ceann do thasc 4.

Tasc 5: Léirmheas

Tá sé mar aidhm ag an tasc seo go dtiocfaidh forbairt ar do chumas léirmheastóireachta. In áit an tasc a bhí le déanamh agat sa chéad bhliain ina raibh léirmheas le déanamh ar shaothar amháin, leathnóidh tú é seo sa dara bliain chun cúpla saothar a chur san áireamh in aon léirmheas amháin. Chuige sin, déanfaidh tú léirmheas ar *chnuasach* nó ar *shraith* chun téama coitianta a aimsiú, comparáidí a dhéanamh agus anailís a dhéanamh.

Samplaí:

- Féach ar na gearrscannáin ar an suíomh www.feenish.com ina bhfuil filí Gaeilge ag léamh a gcuid dánta. Aimsigh na bundánta sa leabharlann chun go mbeidh na focail agat agus tú ag féachaint ar an léiriú fise. Sa léirmheas a scríobhfaidh tú déanfaidh tú tagairt do na dánta *ar fad* a léirítear sna gearrscannáin ar an suíomh; déanfaidh tú tagairt do na léiriúcháin fise a dhéantar ar na dánta; tabharfaidh tú do chuid tuairimí faoi na léiriúcháin a dhéantar ar na dánta; déanfaidh tú comparáidí idir na léiriúcháin éagsúla a dhéantar ar na dánta.
- Roghnaigh scríbhneoir / iriseoir ar leith a scríobhann in iris nó i nuachtán de do rogha féin, agus léigh ar a laghad 5 alt leis an scríbhneoir áirithe sin. I do léirmheas déan tagairt do na téamaí a bhíonn faoi chaibidil aige/aici, an stíl atá aige/aici agus conas mar a thaitin a c(h)uid scríbhneoireachta leat.
- Féach ar roinnt clár teilifíse i sraith amháin i.e. 5-6 chlár den sobaldráma *Ros na Rún*. Sa léirmheas a dhéanfaidh tú ar na cláir, léireoidh tú gur lean tú an scéal go rialta; inseoidh tú an plota; déanfaidh tú cur síos ar conas a dhéantar scéalta agus fophlotaí áirithe a láimhseáil; déanfaidh tú cur síos ar na carachtair agus ar an bhforbairt a tháinig orthu ó chlár go chéile.

- Éist le roinnt clár raidió i sraith amháin (5-6 chlár). Sa léirmheas a dhéanfaidh tú ar na cláir, léireoidh tú gur éist tú leis na cláir; déanfaidh tú cur síos ar a raibh faoi chaibidil; tabharfaidh tú cuntas ar leagan amach na gclár agus tabharfaidh tú do thuairim féin fúthu mar chláir aonair agus mar chuid den tsraith.
- Roghnaigh nuachtán nó iris (*Gaelscéal, Foinse, Comhar, Nós*, mar shampla) agus scríobh léirmheas ar an bhfoilseachán ag cur ar a laghad 5 eagrán san áireamh. Déanfaidh tú cur síos ar scríbhneoirí éagsúla agus a mbíonn faoi chaibidil acu, ar théamaí an fhoilseacháin, ar na rudaí a thaitníonn / nach dtaitníonn leat, ar an dearadh agus ar nithe eile a mheasann tú atá ábhartha.

Is féidir aon tsraith / chnuasach eile de do rogha féin a bheith i gceist sa tasc seo ach é a bheith pléite leis an teagascóir.

Céim 1: Roghnaigh sraith / cnuasach.

Céim 2: Léigh na heagrán éagsúla / féach ar na cláir éagsúla thar tréimhse ama, ag coinneáil cuntais ar an méid a thugann tú faoi deara.

Céim 3: Scríobh an léirmheas.

Céim 4: Scríobh anailís san fhillteán foghlama.

Tasc 6: Ceistneoir a Dhearadh

Déanfaidh tú ceistneoir cuimsitheach a dhearadh chun dearcadh do chomh-mhic léinn faoi thopaic ar leith de do rogha féin a iniúchadh. Roghnóidh tú ábhar, cumfaidh tú ceisteanna oiriúnacha, déanfaidh tú an ceistneoir a dhearadh, roghnóidh tú pobal oiriúnach don cheistneoir, cuirfidh tú na ceisteanna ar mhic léinn eile, baileoidh tú an fhaisnéis agus scríobhfaidh tú cuntas soiléir ar thorthaí an cheistneora.

Bí cinnte de go gcuireann tú an ceistneoir féin ar fáil san fhillteán, mar aon leis an tuairisc ar na torthaí. Maidir le dearadh an cheistneora, b'fhéidir go mbeadh an uirlis www.surveymonkey.com úsáideach duit.

- Céim 1: Roghnaigh ábhar le hiniúchadh.
- Céim 2: Cum ceisteanna agus dear an ceistneoir.
- Céim 3: Cuir na ceisteanna ar do chomh-mhic léinn (bíodh ar a laghad deichniúr i gceist).
- Céim 4: Scríobh tuairisc chuimsitheach ar na torthaí.
- Céim 5: Scríobh anailís san fhillteán foghlama.

Tasc 7: Scríbhneoireacht Chruthaitheach

Seo tasc ina mbeidh tú ag díriú ar ghné éigin den scríbhneoireacht chruthaitheach. Seo thíos samplaí den chineál taisc atá i gceist ach is féidir leat rogha eile de do chuid féin a dhéanamh, ach é a bheith pléite leis an teagascóir.

Samplaí:

- Scríobh script a bheadh oiriúnach le dul le píosa físe gan focail.
- Féach ar chlár teilifíse (*Ros na Rún*, mar shampla) agus forbair scéal eile nó treo eile a bheadh oiriúnach don chlár.
- Féach ar dhráma nó léigh radharc as dráma Gaeilge agus forbair féin radharc eile a bheadh oiriúnach don dráma, bunaithe ar a bhfuil sa mhéid a chonaic tú nó a léigh tú (sampla de dhráma: ‘An Saol Eile’ le Breandán Mac Gearailt a bhaineann le saol na mac léinn).
- Féach ar nó léigh lúibíní nó agallaimh bheirte agus ansin cum ceann gearr tú féin faoi ábhar comhaimseartha.
- Cuir píosa físe ar fáil a bhfuil téama ar leith ann. Ní gá go mbeadh an píosa físe níos faide ná 10 nóiméad. Bíodh script ag dul leis an bpíosa físe, agus bíodh iniúchadh á dhéanamh ann ar cheist ar leith i.e. dearcadh do chomh-mhic léinn faoi scéal ar leith, tuairisc ar ghné éigin de shaol an champais (club, cumann srl.).
- Scríobh scéal cruthaitheach faoi thopaic de do rogha féin.

Céim 1: Roghnaigh seánra oiriúnach.

Céim 2: Déan an taighde cuí (féach ar shaothair eile atá cosúil leis an saothar a bheidh á chumadh agatsa).

Céim 3: Cum an saothar cruthaitheach.

Céim 4: Scríobh anailís san fhilleán foghlama. Bíodh cuntas san anailís ar an taighde a rinne tú don tasc.

Sampla d'Anailís ar Thasc 6

Tasc	Tasc 6
Cur síos	Ceistneoir a dhearadh
Dáta	10 Aibreán 2010
Modh	<p>Sa rang teagaisc an tseachtain seo d'éisteamar le mír as an gclár raidió ‘<i>Culchies</i> sa Chathair’ a rinne mic léinn sa Choláiste Ollscoile Baile Átha Cliath. Bhain mé an-taitneamh as an méid a bhí á phlé againn sa rang agus chuir mé spéis sa cheistneoir a rinne na mic léinn mar bhunús leis an gclár. Chinn mé an téama céanna a iniúchadh sa choláiste seo – is é sin, go ndéanfainn ceistneoir chun dearcadh na mac léinn tuaithe ar mhic léinn na cathrach a iniúchadh agus dearcadh na mac léinn cathrach ar na mic léinn ón tuath. Ba chabhair dom é go raibh an t-ábhar seo pléite sa rang cheana féin agus bhí tuiscint nua agam ar chuid de na frásaí a bheadh tábhachtach i.e. an ginideach: ‘mic léinn na cathrach’ / ‘mic léinn na tuaithe’.</p> <p>Chaith mé tamall ag smaoineamh ar an eolas ba mhaith liom a bhailiú sa cheistneoir agus ansin bhí orm na ceisteanna a chumadh. Bhain mé úsáid as surveymonkey.com – pacáiste ar líne chun cabhrú liom an ceistneoir a dhearadh. Ansin nuair a bhí mé sásta leis an leagan amach agus leis na ceisteanna, rinne mé cóipeanna den cheistneoir agus chuaigh mé ar thóir mac léinn a bheadh sásta páirt a ghlacadh i mo thaighde. Mic léinn ón rang Gaeilge is mó a bhí i gceist toisc gur i nGaeilge a bhí an ceistneoir ach rinne mé an ceistneoir le mic léinn ó Ranna eile chomh maith. Chuir mé na ceisteanna ar chúig dhuine dhéag ar fad, agus mar sin, thug sé léargas maith go leor dom. Ansin scríobh mé cuntas ar na torthaí.</p> <p>Bhí cara liom ag déanamh ceistneora mar thasc chomh maith agus thugamar aiseolas dá chéile – chabhraigh sé sin go mór mar bhí sise an-mhaith ag cumadh ceisteanna agus thug sí a lán smaointe dom.</p>
Dúshlán	<p>An dá rud ba dhúshlánaí faoin tasc seo ná na ceisteanna a chumadh le haghaidh an cheistneora agus mic léinn a aimsiú chun na ceisteanna a fhreagairt.</p> <p>Ní fhaca mé go raibh aon fhadhb agam ag cumadh ceisteanna ar dtús, ach mhínigh an teagascóir dom nach raibh na ceisteanna á gcumadh i gceart agam. Chuir sé sin moill orm mar bhí orm</p>

	<p>níos mó a fhoghlaim faoi sin. Sílim go bhfuil na foirmeacha ceisteacha deacair go leor sa Ghaeilge – ní raibh mórán cleachtaidh déanta agam orthu go dtí seo, ach tá rudaí níos soiléire dom anois.</p> <p>Bhí fonn orm mic léinn nach bhfuil sa rang Gaeilge a aimsiú chun páirt a ghlacadh i mo thaighde. Bhí sé sin saghas dúshlánach ach an rud a rinne mé ar deireadh ná chuaigh mé go dtí na hárasáin ina bhfuil na mic léinn atá mar chuid den scéim chónaithe. Tá roinnt mhaith de na mic léinn sin i ndámha eile agus thug sé sin léargas níos leithne dom chun tabhairt faoin gceistneoir.</p>
Feabhas	<p>D’fhoghlaim mé a lán sa tasc seo. Tháinig feabhas ar mo scileanna ríomhaireachta – ní raibh trácht riamh cloiste agam ar an bpacáiste surveymonkey.com ach d’éirigh liom úsáid a bhaint as an bpacáiste chun an ceistneoir a dhearadh. Chomh maith leis sin, d’fhoghlaim mé go raibh fadhb agam leis na foirmeacha ceisteacha sa Ghaeilge agus tá siadsan riachtanach chun ceistneoir a dhearadh. Cheartaigh an teagascóir roinnt mhaith de mo chuid ceisteanna agus mhol sí cleachtaí dom. Tá mé réasúnta sásta anois go dtuigim níos fearr iad. Rud eile a bhí dúshlánach dom ná an cuntas a scríobh ar na rudaí a tháinig chun cinn sa cheistneoir – bhí an struchtúr teanga chun é sin a dhéanamh saghas deacair ‘shíl an chuid is mó de na mic léinn gur...’ ach le cabhair ón teagascóir fuair mé taithí air de réir a chéile.</p>

Sampla d'Anailís ar Thasc 7

Tasc	Tasc 7
Cur Síos	Scríbhneoireacht Chruthaitheach: Mír as Dráma
Dáta	15 Márta 2010
Modh	D'aimsigh mé an dráma 'An Saol Eile' le Breandán Mac Gearailt sa leabharlann. Léigh mé an dráma agus thóg mé nótaí agus mé á léamh. Ansin rinne mé cinneadh radharc eile, difriúil le radhairc an údair, a scríobh mé féin. Ní raibh mé cinnte ar dtús ar cheart dom na carachtair a fhágáil mar a bhí ag an údar nó an gcumfainn carachtair eile ar fad, ach ar deireadh chinn mé meascán a dhéanamh – chum mé roinnt carachtar nua agus choimeád mé carachtair eile. Ansin thosaigh mé ag scríobh an radhairc – bhí sé níos éasca agus níos taitneamhaí ná mar a cheap mé toisc gur comhrá den chuid is mó a bhí le scríobh. D'fhorbair mé radharc ina bhfuil na mic léinn ina n-árasán ag labhairt faoina gcuid léachtóirí agus faoina saol sóisialta.
Dúshlán	Ní raibh dráma Gaeilge léite riamh cheana agam agus rud iomlán nua a bhí ann dom. Chuir sé iontas orm cé chomh mór is a thaitin léamh dráma liom – cheap mé go raibh sé níos éasca ná úrscéal ná gearrscéal. Ach bhí sé deacair uaireanta an stór focal sa dráma seo a thuiscint – dúirt an teagascóir liom go bhfuil an dráma saghas canúnach agus mar sin bhí roinnt mhaith nathanna ann nár thuig mé. Thóg sé níos mó ama ná mar a cheap mé an radharc a scríobh – níor smaoinigh mé go mbeadh na teoracha agus an cur síos ar na carachtair le scríobh chomh maith. Toisc nach raibh aon taifeadadh fise agam den dráma, bhí sé beagán deacair an ghluaiseacht ar an stáitse a shamhlú – bheadh sé deas na haisteoirí a fheiceáil ar an stáitse.
Feabhas	D'fhoghlaim mé a lán nathanna cainte nua i léamh an dráma seo. Scríobh mé síos iad agus tá mé ag iarraidh iad a úsáid i.e. 'bíonn a ceann síte sna leabhair aici', 'i ngiorracht scread asail' srl. Tá sé go maith go bhfuil mo chéad dráma Gaeilge léite agam – tá fonn orm dráma eile a léamh anois.

Anailís ar na Tascanna: Teimpléad

Seo thíos teimpléad don anailís a bheidh le déanamh ar gach tasc. Beidh an teimpléad seo le leanúint do gach tasc. Ag deireadh na bliana beidh 8 dteimpléad líonta agat (9 dteimpléad má dhéanann tú an tasc breise).

Tasc	
Cur Síos	
Dáta	
Modh	
Dúshláin	
Feabhas	

Seicliosta don Fhillteán Foghlama

Seo thíos seicliosta don fhillteán foghlama. Is féidir leat an t-eolas a scríobh isteach agus é a chur san fhillteán.

Tasc	Dáta a rinne tú an tasc	Dáta a rinne tú an anailís
Tasc 1(a): Cuntas ar na hearráidí is minice a dhéanann tú sa scríobh (an chéad uair)		
Tasc 1(b): Cuntas ar na hearráidí is minice a dhéanann tú sa scríobh (an dara huair)		
Tasc 2(a): Cuntas ar na hearráidí is minice a dhéanann tú sa chaint (an chéad uair)		
Tasc 2(b): Cuntas ar na hearráidí is minice a dhéanann tú sa chaint (an dara huair)		
Tasc 3: Taighde		
Tasc 4: Cur i láthair		
Tasc 5: Léirmheas		
Tasc 6: Ceistneoir		
Tasc 7: Scríbhneoireacht Chruthaitheach (roghnach)		

Earráidí Coitianta

Seo thíos greille a bheadh cabhrach chun cuntas a choimeád ar na hearráidí coitianta a dhéanann tú. Bíodh sé mar aidhm agat iad a ghlanadh as an gcaint agus as an scríobh!

Earráid	Ceartúchán
<i>Sampla:</i>	
<i>an fuair sí?</i>	<i>an <u>b</u>fuair sí?</i>
<i>na h-áiteanna</i>	<i>na <u>h</u>áiteanna</i>
<i>go híontach</i>	<i>go <u>h</u>íontach</i>
<i>sa dara bhliain</i>	<i>sa dara <u>b</u>liain</i>

Ceisteanna Coitianta faoin bhFillteán

Foghlama (le cur in eagar ag gach institiúid)

1. An mbronnfar marcanna ar obair an fhillteáin?

Tá seo le líonadh isteach ag an institiúid.

2. An gcuirfear ceisteanna orm faoin bhfillteán sa scrúdú cainte?

D'fhéadfadh go mbeadh tascanna an fhillteáin mar ábhar cainte sa scrúdú cainte.

Sampla: Inis dom faoin gceistneoir a dhear tú / Cén léirmheas a rinne tú? / Inis dom faoi do chur i láthair.

Fágfar an cinneadh seo faoin institiúid – moltar go mbeadh an scéal amhlaidh, áfach.

3. An gcaithfidh mé gach tasc a dhéanamh?

Tá tascanna 1-6 éigeantach agus tá tasc 7 ann mar thasc breise roghnach. Tá tascanna 1 agus 2 le déanamh faoi dhó.

4. Cad a tharlaíonn mura ndéanfaidh mé tasc?

Tá seo le líonadh isteach ag an institiúid.

5. An gcaithfidh mé an anailís a dhéanamh nó an leor an tasc féin?

Caithfear anailís a chur ar fáil do gach tasc. Ní bheidh an tasc déanta go dtí go mbeidh an anailís déanta.

6. Cathain a chaithfidh na tascanna a bheith déanta?

Tá seo le líonadh isteach ag an institiúid.

7. Cad iad na gnéithe a bheifear ag scrúdú agus marcanna á mbronnadh?

Cuirfear na nithe seo a leanas san áireamh agus marcanna á mbronnadh don fhillteán:

- (i) an tasc féin agus caighdeán an taise.
- (ii) an anailís: an cur síos ar an modh, ar na dúshláin, ar cad a d'fhoghlaim tú.

Tabharfar na marcanna is airde do mhic léinn a chruthaíonn go ndearna siad tréaniarracht i ndéanamh an taise agus a léiríonn dul chun cinn agus forbairt ar a gcuid scileanna teanga san anailís ar an tasc, chomh maith le caighdeán ard sa teanga féin.